

Raamatusoovitus

esmakordselt eesti keeles ehitusinsener August E. Komendandi raamat „18 aastat arhitekt Louis I. Kahniga“.

Arhitekt Louis Kahn ja ehitusinsener August Komendandi 18 aastat kestnud koostöös olid loomenatuur Kahn, tõeline arhitekt-kunstnik, ning Komendant kui jõuliselt ratsionaalne, sirgjooneline insener – tundub, et vastandid tõmbusid. Kahn sai aru, et oma ideede realiseerimiseks on tal vaja kedagi, kes mõistab hästi loodusseadusi, matemaatikat, ehitusmaterjale ja gravitatsiooni, Komendant omakorda, olles juba õpingute ajal Saksamaal kokku puutunud ka arhitektuuri esteetiliste, kunstiliste printsiipidega, tajus, et ehituskultuur vajab funktsionaalsete ja tehniliste põhimõtete kõrvale ka pehmeid väärtusi – midagi, mis muudab elukeskkonna humanseks ja hooned kunstiliselt kõrgetasemeliseks.

Arhitektuurimuseumi poes hind 20 eurot.

Foto: Martin Siplane

Avatud Majad nr. 52

Forekspank

01.02.2020

Ringkäiku juhib Ingrid Ruudi, kunstiteadlane, EKA

Avatud Majad on ekskursioonide sari, mis viib arhitektuurihuvilised tuntud hoonetesse, kuhu tavaliselt ei pääse. Ekskursioone korraldab Eesti Arhitektuurimuseum. Igale osalejale sama piletiga ühekordne tasuta sissepääs Rotermanni soolalattu!

EESTI ARHITEKTUURIMUUSEUM
MUSEUM OF ESTONIAN ARCHITECTURE

EESTI KULTUURKAPITAL

Arhitektibüroo J. Okas & M. Lõoke

Marika Lõoke ja Jüri Okas olid üjed esimesed, kes 1989. aastal Eesti ühiskondlike muutuste optimismi najal ja eraettevõtlust võimaldavate seaduste tekkides omanimelise arhitektuuribüroo rajasid. Selleks ajaks olid mõlemad saanud juba märkimisväärse kogemustepagasi nõukogude ajal kõige vabamaks ja uuenduslikumaks peetud riiklikust projekteerimisbüroost EKE Projekt, kus Lõokesel olid valminud näiteks Saare ja Võru KEKi administratiivhooned ja Ministrite Nõukogu Narva-Jõesuu puhkebaas, Okasel aga Paide bensiniijaam ja mitmesuguseid tööstusrajatisi. Lisaks oli viimane kogunud tuntuist Tallinna koolkonna arhitektuurinäitustel esitatud projektide, maakunsti ja kontseptuaalse graafikaga, Lõoke aga osalenud edukalt mitmetel arhitektuurikonkurssidel. 1990. aastate alguses andsid just Okase-Lõokese linnavisiioonid ja kõrghooneprojektid kõige rafineerituma kuju tolle aja unistustele uuest läänelikust, kiirest ja modernsest linnast.

Foreksbank Projekt 1996, valmis 1997

Forekspanga puhul oli tegu varem samal krundil asunud raadio- ja elektroonikatehase (Punane RET) tagasihoidliku modernistliku hoone ümberehitusega ning see lisandus tol hetkel kiirelt arenevasse kvartalis. Alguses võtsid Okas ja Lõoke osa kutsutud osalejatega fassaadikonkursist välisarhitekti ümberehitusprojekti vormistamiseks, hiljem telliti neilt siiski ka siselahendus. Erinevalt Astlandast tuli siin tegemist teha monofunktsionaalse hoonega ja tüpoloogiaga, mis oli oma märgid linnaruumi juba maha pannud: Künnapu ja Padrik olid samuti

Valdav osa neist ideedest – näiteks Sheratoni hotell (1988), Astlanda ärikeskus (1989), Süda-Tatari planeerimisprojekt (1989) või Tallinna kesklinna ideeprojekt (1991) – jäid aga paratamatult paberile. Kümneni teisel poolel valminud Foreksbank Narva maanteel (1997) ja Estconde ärihoone Pärnu maanteel (1999) kehtestasid omamoodi ajastu äriarhitektuuri kõrgstiili või standardi, mida valitsevad minimalistlik vorm, detailinõudlikkus ning suur tähelepanu materjalide esteetikale. Samasugune viimistletud ja jahe, vaoshoitud ja kohati tehnikalistlik laad ongi saanud Okase ja Lõokese kaubamärgiks, lisaks tuntakse neid kompromissitu nõudlikkuse poolest ehituskvaliteedi ja ehituskvaliteedi ja detailide suhtes, olgu tegemist korterelamute (näiteks Kaarli pst elamu, 2004), ärihoonete (Delta plaza, 2008) või nende loomingus pigem haruldaste eramuutega (Mardi talu, 2002).

Tekst: Ingrid Ruudi

ümberehitusena projekteerinud kümneni alguses Liivalaia tänava äärde Hansapanga hoone, uusehitisena valmis Forekspangaga samal ajal Raivo Puusepa projekti järgi Ühispanga agressiivne torn. Forekspanga rändas siiski detaile ka Astlandast, näiteks helikopteri maandumisplats (seda on kasutatud küll vaid paari fotosessiooni ja filmivõtte ajal) maja katusel (telliija oli lennundushuviline mees), sümmeetrilise väljaastena peegelklaasi maht fassaadil, eraldiseisev vabavormne sissekäigu varjualune.

Hoone lähtekohaks oli dialoog ümbruskonna ehitus- ja ümberehitusbuumiga: maja põhimaht on mässitud moodulitest terasvõrku, mis viitab arhitektide sõnul korrastatavate fassaadide ette paigutatud võrguga kaetud tellingutele. Terasvõrgu eesmärk oli luua optiline efekt, nii et fassaadi iseloom muutub vastavalt möödakäija nurgale: piki tänavat lähenemisel paistab see monoliitse metalse tahukana, otse vaatamisel paistab läbi. Palju totaalsemana mõeldud võrk, mis oleks kogu mahu endasse mässinud, on hilisemas variandis katkestatud läänepoolses nurgas, kus metalsed ümarad kandepostid on kahe korruse ulatuses jäetud nähtavale ja tähistavad nii sissekäiku. Samad kandepostid domineerivad ka luksuslikult tumeda graniidiga viimistletud siseruumi kujunduses, andes oma tehniksismiga märku hoone kunagisest kasutusest. Fassaadi katva võrgu taga on matt hallikaspruun plaadistus ja korruseid liigendavad tumedate klaasidega lintaknad. Terasvõrk, millele on tumedates toonides kirjutatud panga nimi, varjab maja korruste jaotust ja ülesehitust: kui enamasti on võrku tõlgendatud viitena panga turvalisusele, siis siin võib seda käsitleda ka kontekstuaalsena või järjepidevuse hoidjana, mille kaudu säilib kvartali tööstuslik „destruktiivne” ilme, ehkki estetiseeritud kujul. Seetõttu erineb see kardinaalselt kõrvalhoonest, samal ajal renoveeritud Kaablitehasest (nüüd Pro Kapital), mis kaeti heledate marmorplaatidega, et nii industriaalset ajalugu alla suruda ja unustada. Võrgu kasutamine oli 1990ndate arhitektuuris küll üsna tuntud võte: Frank Gehry kasutas seda oma Santa Barbara kodumaja puhul, kus see on mõeldud keskklassi idüllil dekonstrueerima; Mikko Heikkinen ja Markku Komonen piirasid moodulitest pronksvõrguga Washingtoni Soome saatkonna, kus see funktsioneerib nii eristava ekraanina kui ronitaimede toena; Okas ja Lõoke ise olid kasutanud

võrku juba kunstimuuseumi võistlustöös, kus see täiendas musta graniidiga kaetud muuseumihoone fassaadi Kadrioru ja Lasnamäe piiril. Forekspanga puhul võib seda tõlgendada aga ka autentsust teeniva žestina, mis raamistab kogu hoonet läbivat jahedalt industriaalset kvaliteeti. Iseseisvatena vaadeldavatest osadest komponeeritud arhitektuur, mida olid tähendanud Lehtovuori ja Havik, on siin seega asetatud suhtesse ümbruskonnaga, ühtaegu nii lepitavasse kui kriitilisse seosesse kontekstiga.

Tekst: Andres Kurg.
Kakskümmend kaks aastat iseolemist.
–ABOL. Tallinn: Arhitektibüroo J. Okas & M. Lõoke, 2013, lk 16–17.